

Мунтян С.Г. Організація індивідуальної творчої роботи студентів при навчанні їх іноземної мови професійного спрямування // Інноваційні напрямки розвитку інженерної освіти та захисту навколишнього середовища: Збірник праць міжнародної науково-практичної конференції / Складачі: Горобець І.О., Косован О.Л., Левченко Г.Г. та ін. – Донецьк : ДонНТУ, 2011. – С. 314–319.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ НАВЧАННІ ЇХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Мунтян С.Г. (ТДАТУ, Мелітополь, *muntjan@yandex.ru*)

За умов замовлення сучасного українського суспільства на підготовку висококваліфікованих фахівців, орієнтованих на постійне професійне самовдосконалення, готових до соціальної та професійної мобільності, в сфері навчання іноземних мов особливого значення набувають освітні технології, орієнтовані на реалізацію особистісного творчого потенціалу студента, накопичення ним ефективного індивідуального досвіду засвоєння та використання іноземної мови професійного спрямування.

Не дивлячись на те, що мотивація студентів до оволодіння іноземною мовою значно зросла, є ще багато труднощів на шляху навчання студентської молоді іноземних мов професійного спрямування. Як і раніше, головними з них, за умов нетривалості курсу з дисципліни й переважно одного заняття на тиждень, є дефіцит активної усної практики із розрахунку на кожного окремого студента в групі й відсутність індивідуального підходу в процесі навчання іноземної мови.

Індивідуальний підхід розглядається нами як складне педагогічне явище, що включає зміну цілі, змісту, процесу й форм навчання, визначає ефективність навчання іноземної мови й передбачає активну роль суб'єкта навчальної діяльності. Умовами успішної реалізації індивідуального підходу виступають індивідуалізація та диференціація процесу навчання, які знаходять відображення у врахуванні здібностей, інтересів студентів, рівня їхньої попередньої мовної підготовки, постановці особистісно значущих для студентів цілей, формуванні в них сталих й

раціональних навичок самостійної роботи та вміння здійснювати системний підхід до оволодіння знаннями.

Мета статті – показати найбільш прийнятні для наших умов способи реалізації даного підходу на заняттях з іноземної мови професійного спрямування.

Практичний досвід свідчить, що одним з ефективних шляхів реалізації індивідуалізації та диференціації навчання в умовах обмеженої кількості аудиторних занять з дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» в аграрному ВНЗ є підготовка та публічна презентація студентом індивідуальної творчої роботи, адже дана технологія безпосередньо спирається на програмний зміст навчання й через те дозволяє найбільш ефективно досягати бажаних результатів у навчальному процесі й розкривати потенційні можливості кожного студента.

Орієнтована на перехід до розвиваючого самокерованого навчання нормативно-методична база з іноземних (англійської, німецької, французької) мов професійного спрямування, що в рамках кредитно-модульної системи організації навчального процесу розроблена кафедрою іноземних мов ТДАТУ для студентів відповідних напрямів підготовки, як один з різновидів позааудиторної самостійної роботи студентів включає протягом семестру підготовку та публічну презентацію двох індивідуальних творчих робіт, по одній презентації в рамках програмного матеріалу кожного з двох семестрових модулів.

Теми обох індивідуальних творчих робіт оговорюються заздалегідь, на початку відповідного семестру. Студентові після осмислення вимог до сучасної публічної презентації рекомендується здійснити: самостійний пошук інформаційних матеріалів з теми; складання плану презентації, структурування матеріалу з теми відповідно до плану; розробку візуалізації до теми на паперових або електронних носіях; формування тексту презентації; попередній тренінг доповіді; складання словника незнайомих слів для слухачів презентації; виступ з презентацією в студентській аудиторії згідно з графіком навчального процесу з дисципліни.

В процесі підготовки презентації студент у разі потреби може звертатися до викладача за консультаціями.

Аудиторний контроль індивідуальної творчої роботи націлений на перевірку рівня сформованості у студента як професійно-орієнтованої мовленнєвої компетенції за змістовим матеріалом певного модуля, так і з позицій сучасного компетентнісного

підходу на діагностику рівня інших складових діяльнісної компетенції студентів, а саме, соціокультурної, методичної та соціальної, з метою визначення відповідного плану дій щодо подальшої їх корекції. Безумовно, викладач має забезпечити повну прозорість щодо вимог, які він буде ставити при контролі.

При відборі та градуванні завдань важливо враховувати фактори двох видів: фактори, пов'язані з тими, хто навчається, та фактори, що пов'язані із характером завдань.

До факторів, пов'язаних із студентами, слід віднести такі: якою мірою завдання створює та підтримує мотивацію студентів; чи дозволяють наявні навчальні вміння студента виконати завдання; яку кількість навчального матеріалу студент може засвоїти за одиницю часу; якою мірою володіє студент тим чи іншим мовленнєвим вмінням; чи потрібні студенту спеціальні соціокультурні знання для виконання завдання; наскільки глибокі лінгвістичні знання студента; якою мірою студент вірить в себе, щоб виконати завдання, наприклад, взяти інтерв'ю у керівника будь-якого рангу або у закордонного гостя.

До факторів, пов'язаних із характером завдання, відносять наступні: чи є завдання особистісно значущим для студента; скільки кроків включає в себе дане завдання, яких пізнавальних зусиль з боку студента потребує завдання, скільки інформації необхідно осмислити студенту, наскільки складні інструкції до завдання; який об'єм практичних знань, розуміння теми й соціокультурного контексту необхідні для виконання завдання; яка допомога з боку викладача потрібна студентові для виконання завдання; скільки часу знадобиться студенту для виконання завдання.

Таким чином, відбір змісту завдання для індивідуальної творчої роботи великою мірою базується на знанні особливостей студентів й через це забезпечує індивідуалізацію й диференціацію процесу навчання.

Упровадження технології підготовки та публічної презентації індивідуальної творчої роботи дозволяє комплексно, взаємопов'язано реалізовувати основні види індивідуалізації: мотивуючу, регулюючу, розвиваючу та формуючу.

Мотивуюча індивідуалізація реалізується через формулювання завдання, що має особистісну значущість для студента, спонукає студента знаходити відповіді на цікаві для нього питання. Основним критерієм добору оптимальної тематики для

індивідуальної творчої роботи мають бути інтереси і потреби студентів, а допоміжним – інформаційний зв'язок між темою для обробки іноземною мовою і змістом дисциплін за фахом студента.

Регулюючу індивідуалізацію забезпечує врахування реального рівня володіння студентами іншомовним мовленням: завдання має бути доступним всім студентам, навіть із слабкою підготовкою. Проте «кінцевий продукт» визначається самими студентами, має яскраво виражений персональний рівень складності й включає стільки попередньої підготовки, скільки студенти самі вважають за потрібне для досягнення результату.

Розвиваюча індивідуалізація реалізується через підбір кожним окремим студентом раціонального режиму виконання завдання з урахуванням рівня функціонування в студента психічних процесів. Оскільки завдання носять характер відкритого типу, вони дозволяють кожному студенту індивідуально регулювати розвиток інтелектуального кругозору, навантаження на пам'ять, застосування емоційних факторів через створення креативної візуалізації, креативного тексту тощо.

В процесі формування навчальної діяльності з підготовки та публічної презентації індивідуальної творчої роботи, накопичення мовного, мовленнєвого та навчального досвіду студент відбирає найбільш ефективні та прийнятні для нього стратегії і прийоми роботи й формує індивідуальний стиль навчальної діяльності. Таким чином забезпечується *формуюча індивідуалізація*.

Величезний потенціал щодо реалізації формуючої індивідуалізації мають методичні вказівки з підготовки індивідуальної творчої роботи. Вони охоплюють інформацію щодо змісту та графіку здачі завдань, надають детальні поради з використання форм, методів та способів учіння на етапі оволодіння навичками самостійного читання текстів іноземною мовою, знайомлять з особливостями користування галузевими двомовними словниками, включають рекомендації щодо раціонального пошуку та обробки необхідної іншомовної інформації, представляють поради з результативної підготовки тематичних презентацій, а також зразки та моделі індивідуальних творчих робіт. Ці рекомендації студент може знайти також на відповідній сторінці Інтернет-сайту кафедри іноземних мов <http://kim-tdatu.org.ua/>.

Реалізація індивідуалізації й диференціації навчання іноземної мови через розглянуту технологію підготовки та публічної презентації студентом індивідуальної творчої роботи має, на наш погляд, низку безперечних переваг. Найголовнішими з них є: 1) оптимізація процесу навчання іноземної мови з точки зору прийнятної економії аудиторного часу; 2) актуалізація та активізація пошуку нових знань студентами; 3) розвиток творчого характеру освіти; 4) підвищення якості засвоєння навчальних програм, що пропонуються.